

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-40-22

Druk nr 2134
Warszawa, 1 kwietnia 2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o służbie zagranicznej
oraz niektórych innych ustaw.**

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Spraw Zagranicznych.

Z poważaniem

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o służbie zagranicznej oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464 i 1003 oraz z 2022 r. poz. 655) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 w ust. 2 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Wniosek złożony po terminie pozostawia się bez rozpoznania.”;

2) po art. 5 dodaje się art. 5a w brzmieniu:

„Art. 5a. 1. Osoba, która kształciła się, w szczególności odbyła kursy, szkolenia, podjęła studia, uzyskała tytuł zawodowy, stopień w zakresie sztuki, stopień naukowy, tytuł naukowy lub prowadziła działalność naukową w zagranicznym podmiocie systemu szkolnictwa wyższego i nauki:

- 1) będącym organem bezpieczeństwa innego państwa, albo prowadzonym, podległym, kontrolowanym lub nadzorowanym przez taki organ,
- 2) wchodzącym w skład sił zbrojnych innego państwa, albo im podległym, przez nie nadzorowanym lub kontrolowanym,
- 3) stanowiącym część resortu właściwego do spraw zagranicznych lub wewnętrznych innego państwa albo temu resortowi podległym lub przez niego kontrolowanym lub nadzorowanym

– może być zatrudniona w służbie zagranicznej po złożeniu wniosku i uzyskaniu zgody Szefa Służby Zagranicznej.

2. Wymóg, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy osób, które kształciły się wyłącznie w:

- 1) państwach członkowskich Unii Europejskiej;
- 2) państwach sygnatariuszach Traktatu Północnoatlantyckiego niebędących państwami członkowskimi Unii Europejskiej;
- 3) państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA)
– stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;

---

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz ustawę z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

4) Konfederacji Szwajcarskiej.

3. Wymóg, o którym mowa w ust. 1, dotyczy także osób, które uzyskały więcej niż jeden tytuł zawodowy lub stopień naukowy.

4. W celu rozpatrzenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, Szef Służby Zagranicznej zwraca się:

- 1) do dyrektora generalnego służby zagranicznej o przedstawienie posiadanej dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy;
- 2) o sporządzenie w terminie 30 dni opinii przez Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o braku przeciwwskazań do podjęcia przez osobę, o której mowa w ust. 1, pracy w służbie zagranicznej.

5. Szef Służby Zagranicznej wydaje zgodę, o której mowa w ust. 1, w przypadku otrzymania opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego potwierdzającej brak przeciwwskazań do podjęcia pracy w służbie zagranicznej.

6. Szef Służby Zagranicznej wydaje zgodę, o której mowa w ust. 1, albo odmawia jej wydania w terminie 30 dni od dnia otrzymania opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.”;

3) w art. 16:

a) w ust. 3 w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) dwukrotnej odmowy przyjęcia przez dyplomatę zawodowego dwóch następujących po sobie wyznaczeń stanowiska w placówce zagranicznej lub komórce organizacyjnej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych, które są zgodne z jego kwalifikacjami i umiejętnościami oraz przebiegiem kariery zawodowej.”;

b) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 5, drugie wyznaczenie dyplomacie zawodowemu stanowiska w placówce zagranicznej lub komórce organizacyjnej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw zagranicznych może nastąpić nie wcześniej niż po upływie miesiąca od dnia odmowy przyjęcia przez dyplomatę zawodowego wyznaczonego stanowiska.”;

4) w art. 22 uchyla się ust. 6 i 7;

5) w art. 28:

a) w ust. 1 uchyla się pkt 9,

b) w ust. 2 wyraz „attaché” zastępuje się wyrazami „III sekretarz”.

Art. 2. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177 oraz z 2022 r. poz. 375) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 po pkt 1a dodaje się pkt 1b i 1c w brzmieniu:

„1b) ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie, udostępnianie i publikowanie akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r., oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r., przekazanych do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu przez ministra właściwego do spraw zagranicznych;

1c) ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie, udostępnianie i publikowanie dokumentów innych niż określone w pkt 1–1b, jeżeli ustawa tak stanowi;”;

2) w art. 25 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Na żądanie Prezesa Instytutu Pamięci:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- 2) Minister Obrony Narodowej,
- 3) Minister Sprawiedliwości,
- 4) prezes sądu powszechnego i wojskowego,
- 5) prokurator kierujący powszechną jednostką organizacyjną prokuratury,
- 6) dyrektor Archiwum Akt Nowych oraz innego archiwum państwowego,
- 7) Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Szef Służby Wywiadu Wojskowego,
- 8) inne instytucje

– przekazują do archiwum Instytutu Pamięci dokumenty nieprzekazane.”;

3) po art. 26 dodaje się art. 26a i art. 26b w brzmieniu:

„Art. 26a. Do archiwum Instytutu Pamięci przekazuje się dokumenty wytworzone w toku postępowań prowadzonych przez sądy na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, bez względu na okres ich wytworzenia, z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie.

Art. 26b. 1. Do archiwum Instytutu Pamięci przekazuje się dokumenty:

- 1) wytworzone w toku postępowań prowadzonych przez sądy w sprawach innych niż określone w art. 26 i art. 26a dotyczące funkcjonariuszy państwa komunistycznego albo osób działających na ich zlecenie oskarżonych o zbrodnie komunistyczne popełnione od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.,
- 2) zawierające informacje o obsadzie personalnej, strukturach lub działalności organów bezpieczeństwa państwa i ich funkcjonariuszy w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

– niezależnie od czasu ich wytworzenia.

2. Dokumenty przekazuje się z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.²⁾) po art. 34b dodaje się art. 34c w brzmieniu:

„34c. Przepisów art. 34a i art. 34b nie stosuje się do umów zawartych przez placówki zagraniczne w rozumieniu art. 7 pkt 7 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464 i 1003 oraz z 2022 r. poz. 655).”.

Art. 4. Członkowie służby zagranicznej oraz dyplomaci delegowani, którzy posługują się stopniem dyplomatycznym attaché, otrzymują stopień III sekretarz.

Art. 5. 1. Nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy Szef Służby Zagranicznej wydaje zgodę na dalsze zatrudnienie w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych osoby, która kształciła się w zagranicznym podmiocie systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o którym mowa w art. 5a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, będącej członkiem służby zagranicznej w dniu wejścia w życie ustawy, albo odmawia jej wydania. Stosuje się odpowiednio przepisy art. 5a ust. 2 i 3 ustawy zmienianej w art. 1.

2. W celu wydania zgody, o której mowa w ust. 1, Szef Służby Zagranicznej zwraca się:

- 1) do dyrektora generalnego służby zagranicznej o wykaz osób, o których mowa w ust. 1, oraz o przedstawienie posiadanej dokumentacji pracowniczej dotyczącej tych osób;
- 2) o sporządzenie w terminie 30 dni opinii przez Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o braku przeciwwskazań do kontynuowania przez osobę, o której mowa w ust. 1, pracy w służbie zagranicznej.

---

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1236, 1535, 1773, 1927, 1981, 2054 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 583 i 655.

3. Szef Służby Zagranicznej wydaje zgodę, o której mowa w ust. 1, w przypadku otrzymania opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego potwierdzającej brak przeciwwskazań do kontynuowania przez osobę, o której mowa w ust 1, pracy w służbie zagranicznej.

4. W przypadku odmowy przez Szefa Służby Zagranicznej wydania zgody na dalsze zatrudnienie w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych osoby, o której mowa w ust. 1, stosunek pracy z nią wygasa w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania przez nią tej odmowy.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 5 oraz art. 4, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.;
- 2) art. 3, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

UZASADNIENIE

Zmiana w zakresie art. 1 projektu ustawy

Proponowana zmiana dotycząca art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464 i 1003 oraz z 2022 r. poz. 655) reguluje sytuację związaną ze złożeniem po terminie wniosku o wyłączenie stosowania art. 4 ust. 1 ustawy wobec członka służby zagranicznej. Przepis ma na celu doprecyzowanie procedury składania wniosku oraz jednoznaczne określenie modelu postępowania dotyczącego wniosków złożonych po terminie.

W przedłożonym projekcie proponuje się dodanie w ustawie z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej art. 5a wprowadzającego wymóg uzyskaniu zgody Szefa Służby Zagranicznej dla członka służby zagranicznej oraz osób niebędących członkami korpusu służby cywilnej oraz osób zatrudnionych w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537, z późn. zm.) oraz osób zatrudnionych w placówce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy o pracę zawartej zgodnie z prawem państwa przyjmującego oraz osób zatrudnionych w placówce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie powołania w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320, z późn. zm.), w tym osób zatrudnionych na czas wykonywania funkcji w placówce przez członka rodziny, a które kształciły się, w szczególności odbyły kursy, szkolenia, podjęły studia, uzyskały tytuł zawodowy, stopień w zakresie sztuki, stopień naukowy, lub tytuł naukowy, lub prowadziły działalność naukową w zagranicznym podmiocie systemu szkolnictwa wyższego i nauki: będącym organem bezpieczeństwa innego państwa albo prowadzonym, podległym, kontrolowanym lub nadzorowanym przez taki organ lub wchodzącym w skład sił zbrojnych innego państwa albo im podległym lub przez nie nadzorowanym lub kontrolowanym lub stanowiącym część resortu właściwego do spraw zagranicznych lub wewnętrznych innego państwa albo temu resortowi podległym lub przez niego kontrolowanym lub nadzorowanym. Szef Służby Zagranicznej będzie wydawał zgodę w oparciu o posiadaną dokumentację pracowniczą wnioskodawcy oraz opinię Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy w służbie zagranicznej. Wymóg, o którym mowa powyżej, nie będzie dotyczył osób, które kształciły się wyłącznie w:

- 1) państwach członkowskich Unii Europejskiej;

- 2) państwach sygnatariuszach Traktatu Północnoatlantyckiego niebędących państwami członkowskimi Unii Europejskiej;
- 3) państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym;
- 4) Konfederacji Szwajcarskiej.

Przepisy przejściowe odnoszące się do osób, które kształciły się w zagranicznym podmiocie systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o którym mowa w art. 5a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 1, będących członkami służby zagranicznej w chwili wejścia w życie ustawy, zakładają, że nie później niż w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy, Szef Służby Zagranicznej wyda zgodę na dalsze ich zatrudnienie albo odmówi jej wydania. Zgoda wydana będzie na podstawie posiadanej dokumentacji pracowniczej oraz opinii Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. W przypadku odmowy przez Szefa Służby Zagranicznej wydania zgody na dalsze zatrudnienie stosunek pracy z tą osobą wygaśnie w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania przez nią tej odmowy.

Dotychczasowa regulacja wiążąca dwukrotną odmowę wyjazdu na wskazane stanowisko na placówce z sankcją finansową okazała się niewystarczająca. Praca w korpusie dyplomatów zawodowych jest służbą związaną z prestiżem realizowania interesu państwa polskiego oraz obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, ale równocześnie wiąże się ze szczególnym rodzajem dyscypliny zawodowej szczególnie potrzebnej w czasach wyzwań geopolitycznych. Przepis art. 1 pkt 3 projektu ustawy wprowadza zmianę w art. 16 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej. Zmiana ta polega na uzupełnieniu przepisów ustawy o przesłankę wygaśnięcia stosunku pracy dyplomaty zawodowego. Zmiana ta jest warunkowana treścią przepisu art. 31 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej, który statuuje potwierdzenie przez dyplomatę zawodowego, w momencie nadania mu stopnia dyplomatycznego, gotowości do podjęcia zadań w dowolnej placówce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej, w dowolnym kraju i dowolnym czasie. Celem tego przepisu było zapewnienie zwiększonej mobilności dyplomatów zawodowych w stosunku do pozostałych członków służby zagranicznej. Należy wskazać, że w związku ze zwiększoną mobilnością dyplomaci zawodowi cieszą się, w odróżnieniu od innych członków służby zagranicznej, przywilejem posiadania statusu członka personelu dyplomatyczno-konsularnego także podczas wykonywania obowiązków w centrali Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz przywilejem pobierania dodatkowego składnika wynagrodzenia, czyli dodatku służby zagranicznej, który przysługuje także podczas pracy w centrali Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W związku z

tym, jeżeli dyplomata zawodowy dwukrotnie odmawia przyjęcia stanowiska w placówce zagranicznej lub komórce organizacyjnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, oznacza to, że taki pracownik – dyplomata zawodowy może nie być gotowy do pełnienia służby zgodnie z założeniami i wymaganiami przewidzianymi dla dyplomatów zawodowych, co powinno skutkować wygaśnięciem stosunku pracy. W proponowanej treści ust. 4 ustanawia się miesięczny termin, po którego upływie może nastąpić drugie wyznaczenie stanowiska w placówce zagranicznej lub komórce organizacyjnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Termin ten został ustanowiony, aby umożliwić pracodawcy przygotowanie kolejnej propozycji stanowiska w placówce zagranicznej lub komórce organizacyjnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych, które mógłby objąć dyplomata zawodowy po uprzednim odmówieniu przyjęcia stanowiska po raz pierwszy. Projektodawca proponuje jednocześnie uchylić w art. 22 ust. 6 i 7 ustawy, tak aby zachować jej wewnętrzną spójność i nie dopuścić do sytuacji, w której podobne przesłanki mogą być podstawą zarówno do obniżenia wysokości dodatku służby zagranicznej, jak i wygaśnięcia stosunku pracy.

Zmiana ustawy polegająca na wykreśleniu z wykazu stopni dyplomatycznych stopnia attaché ma na celu ostateczne zerwanie z komunistyczną tradycją państw bloku wschodniego, w których ten stopień występował. Przepis art. 1 pkt 5 projektu ustawy zakłada zmianę w art. 28 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej przez rezygnację z posługiwania się w służbie zagranicznej stopniem dyplomatycznym attaché. Tym samym najniższym stopniem dyplomatycznym ustanawia się stopień III sekretarz. Wynika to z potrzeby dostosowania katalogu stopni dyplomatycznych nadawanych członkom służby zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej do systemów przyjętych w porządkach prawnych innych krajów demokratycznych, w tym państw członkowskich Unii Europejskiej, w których dyplomaci nie posługują się stopniem dyplomatycznym attaché. Do takich krajów należy przykładowo Francja, Włochy, Hiszpania, a także Niemcy, w których stanowisko attaché przyznaje się wyłącznie osobom będącym w trakcie procesu kształcenia w ramach służby przygotowawczej. Ponadto należy podkreślić, że stopień dyplomatyczny attaché jest używany w służbach dyplomatycznych państw byłego Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) np. w Federacji Rosyjskiej i na Białorusi. Z punktu widzenia proponowanej nowelizacji jest istotne odejście od modelu kształtowania katalogu stopni dyplomatycznych wzorowanego na systemach służb dyplomatycznych państw byłego ZSRR, w tym Federacji Rosyjskiej. W związku z wprowadzeniem powyższego przepisu proponuje się przepis przejściowy (art. 4 projektu ustawy), który wszystkim członkom służby zagranicznej oraz dyplomatom

delegowanym posługującym się stopniem dyplomatycznym attaché przyzna stopień III sekretarz.

W ocenie projektodawcy sam fakt kształcenia się w zagranicznym podmiocie systemu szkolnictwa wyższego i nauki:

- 1) będącym organem bezpieczeństwa innego państwa, albo prowadzonym, podległym, kontrolowanym lub nadzorowanym przez taki organ,
- 2) wchodzącym w skład sił zbrojnych innego państwa, albo im podległym, przez nie nadzorowanym lub kontrolowanym,
- 3) stanowiącym część resortu właściwego do spraw zagranicznych lub wewnętrznych innego państwa albo temu resortowi podległym lub przez niego kontrolowanym lub nadzorowanym

nie przesądza o tym, że dana osoba nie może być zatrudniona w służbie zagranicznej, jest natomiast okolicznością, która wymaga pogłębionej analizy w celu wyeliminowania potencjalnego ryzyka z tym związanego. Przedstawiona norma nakłada na Szefa Służby Zagranicznej obowiązek uwzględnienia dodatkowych okoliczności w procesie rekrutacji. Projektodawca wyraźnie wskazuje, że opinia Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego o braku przeciwwskazań do zatrudnienia danej osoby w służbie zagranicznej jest wiążąca, co stanowi ograniczenie dyskrecjonalności Szefa Służby Zagranicznej w zakresie wydawania zgody, o której mowa wyżej. Projektowana regulacja nie narusza konstytucyjnej zasady równego dostępu do służby publicznej, skoro członkowie służby zagranicznej są już teraz poddawani postępowaniu sprawdzającemu w znacznie szerszym zakresie na podstawie przepisów o ochronie informacji niejawnych. Przede wszystkim należy zauważyć, iż rozwiązania przyjęte w projektowanym art. 5a ust. 1 ustawy o służbie zagranicznej są konieczne w demokratycznym państwie prawa dla zapewnienia jego bezpieczeństwa. W związku z powyższym ograniczenia możliwości zatrudnienia w służbie zagranicznej wymienione w tym przepisie są obiektywne i proporcjonalne.

Zmiana w zakresie art. 2 ustawy

Mając na uwadze postulaty zgłaszane przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwany dalej „Instytutem Pamięci Narodowej”, projektodawca podjął decyzję o uwzględnieniu w projekcie również zmian w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwanej dalej „ustawą o IPN”, (Dz. U. z 2021 r. poz. 177 oraz

z 2022 r. poz. 375), biorąc pod uwagę, że odnoszą się one do kwestii związanych z wykorzystaniem akt pracowników służby zagranicznej oraz ich dokumentów osobowych, które zostały wytworzone w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r.

W przedłożonym projekcie proponuje się dodanie w art. 1 pkt 1b, rozszerzającego zakres przedmiotowy ustawy o IPN o ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie, udostępnianie i publikowanie przez Instytut Pamięci Narodowej akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r. oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r., przekazanych do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej przez ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Analiza ustawy o IPN prowadzi do wniosku, że ustawa ta nie zawiera przepisu merytorycznego pozwalającego na ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie, udostępnianie i publikowanie przez Instytut Pamięci Narodowej akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r., oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r., a co za tym idzie Instytut Pamięci Narodowej nie posiada kompetencji do prowadzenia działalności w tym zakresie. Oprócz oczywistej konkluzji, z której wynika, że brak podstawy prawnej do prowadzenia przez Instytut Pamięci Narodowej działalności w wyżej wymienionym zakresie narusza konstytucyjną zasadę praworządności (art. 7 Konstytucji RP stanowi, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa), należy zwrócić uwagę na równie poważny problem wynikający z art. 71 ustawy o IPN. W myśl przywołanego przepisu w działalności Instytutu Pamięci określonej w art. 1 ustawy o IPN przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1), zwanego dalej „RODO”, stosuje się do prowadzenia Bazy. Wykładnia *a contrario* wyżej wymienionego przepisu prowadzi do konkluzji, że w działalności Instytutu Pamięci Narodowej określonej w art. 1 ustawy o IPN nie stosuje się RODO. Niewymienienie działalności związanej z ewidencjonowaniem, gromadzeniem, przechowywaniem, opracowywaniem, zabezpieczaniem, udostępnianiem i publikowaniem akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r., oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone w okresie do dnia 31 grudnia 1990 r., w art. 1 ustawy o

IPN powoduje w rezultacie, że do wyżej wymienionej działalności należy stosować przepisy RODO. W praktyce będzie to oznaczało możliwość skorzystania przez osobę, której dotyczą dane przechowywane w zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej, z uprawnienia wynikającego z art. 17 RODO (prawo do bycia zapomnianym), co jest naturalnie sprzeczne z misją Instytutu Pamięci Narodowej. Według projektodawcy rozwiązaniem omówionego problemu jest rozszerzenie zakresu przedmiotowego ustawy o IPN o materię zaproponowaną w proponowanym brzmieniu art. 1 pkt 1b ustawy o IPN.

W myśl art. 1 ustawy o IPN działalność Instytutu Pamięci Narodowej w zakresie związanym z dokumentami obejmuje ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie, udostępnianie i publikowanie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich dotyczących popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 8 listopada 1917 r. do dnia 31 lipca 1990 r., zbrodni nazistowskich, zbrodni komunistycznych, zbrodni ukraińskich nacjonalistów i członków ukraińskich formacji kolaborujących z Trzecią Rzeszą Niemiecką, innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, a także innych represji z motywów politycznych, jakich dopuścili się funkcjonariusze polskich organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo osoby działające na ich zlecenie, a ujawnionych w treści orzeczeń zapadłych na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1693), zwanej dalej „ustawą o uznaniu za nieważne orzeczeń”, oraz działalności organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy o IPN. Ponadto Instytut Pamięci Narodowej opracowuje, publikuje i udostępnia inwentarz archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej.

Mając na uwadze możliwość realizacji wyżej wymienionych zadań, ustawodawca zobowiązał organy, o których mowa w art. 25 ust. 1 pkt 1–7, aby w terminie 60 dni od dnia utworzenia Instytutu Pamięci Narodowej (ustawa weszła w życie w dniu 19 stycznia 1999 r.) przygotowały do przekazania do zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej dokumenty, zbiory danych, rejestrów i kartotek wytworzonych oraz zgromadzonych przez organy bezpieczeństwa państwa, organy więziennictwa, sądy i prokuratury oraz organy bezpieczeństwa III Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich. Obowiązek ten ciążył między innymi na prezesach sądów powszechnych i prezesach sądów

wojskowych w zakresie akt osób represjonowanych z powodów politycznych (art. 25 ust. 1 pkt 4 ustawy o IPN). W myśl art. 25 ust. 6 Prezes Instytutu Pamięci Narodowej został zobowiązany do wyznaczenia wyżej wymienionym organom terminów przejęcia dokumentów, zbiorów danych, rejestrów i kartotek.

W początkowych latach działalności Instytutu Pamięci Narodowej sądy okręgowe oraz sądy wojskowe sukcesywnie przekazywały do zasobu archiwalnego akta podstępowań prowadzonych na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń. W ostatnim okresie zaczęły występować w tym zakresie wyraźne zaniechania i poza jednym wyjątkiem do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej nie wpływały nowe dokumenty dotyczące przedmiotowych spraw.

W związku z powyższym Prezes Instytutu Pamięci Narodowej w dniu 30 czerwca 2016 r. zwrócił się do Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego z prośbą o wydanie odpowiednich dyspozycji podległym organom, które umożliwią wznowienie typowania i przekazania do Instytutu Pamięci Narodowej omawianej dokumentacji.

W odpowiedzi na powyższy wniosek Minister Sprawiedliwości wskazał, że ustawa o uznaniu za nieważne orzeczeń weszła w życie z dniem 24 maja 1991 r., a zatem niemal siedem lat przed wejściem w życie ustawy o IPN i zestawiając ze sobą normy zawarte ustawie o IPN, które zostały omówione na wstępie uzasadnienia, z przepisami ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń należy dojść do konkluzji, że przez użyte w art. 25 ust. 1 pkt 4 ustawy o IPN pojęcie „akta osób represjonowanych z powodów politycznych” należy rozumieć jedynie te akta, które zostały wytworzone w związku z prowadzeniem postępowań nakierowanych na wymierzenie represji w okresach wymienionych w art. 1 pkt 1 tej ustawy.

W opinii Ministra Sprawiedliwości za powyższym poglądem przemawia zarówno wykładnia językowa treści art. 25 ust. 1 pkt 4 ustawy o IPN zobowiązującego do dokonania jednorazowego aktu przygotowania do przekazania określonych tam dokumentów w ustawowo oznaczonym terminie (przy zachowaniu możliwości późniejszego wnioskowania przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej o dokumenty nieprzekazane, lecz jedynie wymienione między innymi w art. 25 ust. 1 pkt 4, nie zaś dowolne dokumenty powiązane ze wskazanymi w tym przepisie), wykładnia celowościowa wynikająca z analizy regulacji w kontekście brzmienia art. 1 ustawy o IPN, jak i wykładnia systemowa oparta na możliwości uregulowania w ustawie o IPN, wobec jej następczego charakteru w stosunku do ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń, kwestii przekazywania także współczesnych akt wytworzonych w związku z prowadzeniem postępowań o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych przez polskie organy

ściągania i wymiaru sprawiedliwości lub przez organy pozasądowe w okresie od rozpoczęcia ich działalności na ziemiach polskich, począwszy od 1 stycznia 1944 r. do 31 grudnia 1989 r., czego jednak nie dokonano.

W tym miejscu należy podnieść, że akta spraw prowadzonych na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń powinny być rozpatrywane w kategorii uzupełnienia akt spraw osób represjonowanych z motywów politycznych, a wynikające z nich informacje dotyczące rozstrzygnięć zapadłych w sprawach o uznanie za nieważne orzeczeń określonych w przedmiotowej ustawie, czy też materiał dowody zgromadzony w toku tych postępowań, stanowią dla Instytutu Pamięci Narodowej źródło istotnych danych dla realizacji celów badawczych. Brak rozstrzygnięć w powyższej materii negatywnie wpływa na możliwość realizacji zadań Instytutu, ponieważ w wyniku opinii Ministra Sprawiedliwości sądy odmawiają przekazywania wspomnianych dokumentów, a w niektórych przypadkach występują z żądaniem o zwrot wcześniej przekazanej dokumentacji.

Mając na uwadze powyższe, należy skonstatować, że jedynie interwencja legislacyjna dotycząca ustawy o IPN może stworzyć bezsporne podstawy do przekazywania do Instytutu Pamięci Narodowej akt spraw sądowych wytworzonych w sprawach prowadzonych na podstawie ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń. W związku z tym projekt zakłada dodanie w ustawie o IPN art. 26a, w myśl którego do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej przekazuje się dokumenty wytworzone w toku postępowań prowadzonych przez sądy na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego bez względu na okres ich wytworzenia, z chwilą prawomocnego zakończenia postępowania w danej sprawie.

Należy również zwrócić uwagę, że po przemianach ustrojowych w Polsce prowadzone były procesy przeciwko byłym funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa państwa oraz funkcjonariuszom komunistycznych struktur partyjnych, oskarżonym o zbrodnie komunistyczne lub inne przestępstwa, jakich dopuścili się oni w trakcie wykonywania czynności służbowych. Jednym z najbardziej znanych tego typu procesów była sprawa tocząca się przed Sądem Wojewódzkim w Warszawie przeciwko Adamowi Humerowi i innym funkcjonariuszom Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (m.in. Edmundowi Kwaskowi, Janowi Pugacewiczowi i Leonowi Midro) oskarżonym o stosowanie niedozwolonych metod śledczych, w tym wymuszanie zeznań torturami. Proces zakończył się skazaniem podsądnych w 1994 r. Akta te, mimo że wytworzone po 1990 r., zawierają niezwykle istotne dla Instytutu Pamięci Narodowej informacje między innymi zeznania świadków ukazujące niejednokrotnie

fakty, których – z oczywistych przyczyn – nie odnotowano w oficjalnych dokumentach organów bezpieczeństwa państwa np. dotyczące przestępczej działalności komunistycznego aparatu ścigania i wymiaru sprawiedliwości okresu stalinowskiego w Polsce.

Do tego typu spraw należą również wszelkie postępowania sądowe prowadzone wobec funkcjonariuszy państwa komunistycznego, którzy zostali oskarżeni o niezgodne z prawem działania wobec opozycji politycznej, demonstrantów, strajkujących itp. Jako przykład należy wymienić tu sprawę dotyczącą sprawstwa kierowniczego w zabójstwie robotników w trakcie strajków na Wybrzeżu w grudniu 1970 r. czy sprawę dotyczącą funkcjonariuszy plutonu specjalnego ZOMO prowadzącego pacyfikację kopalni Wujek i kopalni Manifest Lipcowy po wprowadzeniu stanu wojennego lub też postępowania wobec funkcjonariuszy oskarżonych o pozbawienie wolności w czasie obowiązywania stanu wojennego, przez wydanie niezgodnej z prawem decyzji o internowaniu osób, w oparciu o nieopublikowany dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego.

Poszczególne sądy, powołując się na kwestionowaną przez Instytut Pamięci Narodowej wykładnię Ministerstwa Sprawiedliwości dotyczącą art. 27 ust. 4, z której wynika, że Instytut Pamięci Narodowej nie może gromadzić dokumentów w oparciu o ten przepis, odmawiają obecnie przekazywania tego typu spraw do zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej. Przy czym odmowa ta ma charakter formalny (brak podstaw prawnych), nie zaś merytoryczny – sądy nie zaprzeczają, że wnioskowane przez Instytutu Pamięci Narodowej akta zawierają informacje istotne do realizacji ustawowych zadań Instytutu Pamięci Narodowej. Z odmową spotkał się między innymi wniosek o przekazanie do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej akt przeciwko Henrykowi Dankowskiemu, byłemu szefowi Służby Bezpieczeństwa, oskarżonemu o niszczenie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, w tym akt tajnych współpracowników komunistycznych służb. Dla Instytutu Pamięci Narodowej jako instytucji, której jednym z głównych ustawowych zadań jest gromadzenie dokumentów organów bezpieczeństwa, wszelkie informacje o losach tych dokumentów czy też rozmiarach zniszczeń, których dokonano w archiwach komunistycznych służb, mają dużą wartość poznawczą. Wobec tego nie można zaprzeczyć, że wspomniane wyżej akta powinny zostać przekazane do zbiorów Instytutu Pamięci Narodowej i być udostępniane historykom badającym działalność struktur Służby Bezpieczeństwa PRL. Przywołana wyżej sprawa obrazuje również drugi problem. W archiwum Instytutu Pamięci Narodowej znajduje się już część przedmiotowej sprawy w postaci załączników, które na podstawie wcześniejszej decyzji sądu w przedmiocie dowodów rzeczowych zostały przekazane do Instytutu Pamięci Narodowej. Odmowa przekazania akt

głównych sprawy powoduje zatem, że dokumentacja znajduje się w rozproszeniu – w zbiorach dwóch różnych instytucji.

Biorąc pod uwagę powyższe, proponuje się dodanie do ustawy o IPN art. 26b stanowiącego podstawę do przekazywania do Instytutu Pamięci Narodowej dokumentów:

- 1) wytworzonych w toku postępowań prowadzonych przez sądy w sprawach innych niż określone w art. 26 i art. 26a ustawy dotyczące funkcjonariuszy państwa komunistycznego albo osób działających na ich zlecenie oskarżonych o zbrodnie komunistyczne popełnione od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.,
- 2) zawierających informacje o obsadzie personalnej, strukturach lub działalności organów bezpieczeństwa państwa i ich funkcjonariuszy w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r.

Zmiany w zakresie art. 1 pkt 1c ustawy o IPN zostały omówione w tym miejscu, ponieważ nowelizacja ustawy w tym zakresie stanowi pośrednią konsekwencję wcześniej omówionych zmian dotyczących dodania art. 26a i art. 26b do ustawy o IPN.

Biorąc pod uwagę brzmienie art. 26 ustawy o IPN, stanowiącego, że do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej przekazuje się dokumenty wytworzone w toku postępowań prowadzonych przez sądy w sprawach, o których mowa w ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, a także omówione powyżej propozycje dodania art. 26a i art. 26b, zachodzi niespójność materii uregulowanej w tym przepisie w zakresie przedmiotowym ustawy określonym w art. 1 pkt 1 tej ustawy. Jest to związane z faktem, zgodnie z którym art. 1 pkt 1 ustawy o IPN reguluje ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie, udostępnianie i publikowanie dokumentów organów bezpieczeństwa państwa wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., natomiast przytoczone powyżej przepisy stanowią o przekazywaniu dokumentów wytworzonych po tej dacie.

W związku z powyższym proponuje się dodanie w art. 1 ustawy o IPN pkt 1c stanowiącego, że do zakresu działalności Instytutu Pamięci Narodowej należy ewidencjonowanie, gromadzenie, przechowywanie, opracowywanie, zabezpieczanie, udostępnianie i publikowanie dokumentów innych niż określone w pkt 1–1b, jeżeli ustawa tak stanowi.

W niniejszym projekcie proponuje się zmianę brzmienia art. 25 ust. 4 ustawy o IPN, powodującego znaczne wątpliwości interpretacyjne, w taki sposób, aby bezsprzecznie wynikało z niego, że po wystąpieniu przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej z żądaniem przekazania dokumentów, które powinny zostać przekazane do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy o IPN, organ posiadający takie dokumenty jest zobowiązany do ich przekazania. Zgodnie z zaproponowanym brzmieniem omawianego przepisu na żądanie Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej:

- 1) minister właściwy do spraw wewnętrznych,
- 2) Minister Obrony Narodowej,
- 3) Minister Sprawiedliwości,
- 4) prezes sądu powszechnego i wojskowego,
- 5) prokurator kierujący powszechną jednostką organizacyjną prokuratury,
- 6) dyrektor Archiwum Akt Nowych oraz innego archiwum państwowego,
- 7) Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego,
- 8) inne instytucje

- przekazują do archiwum Instytutu Pamięci dokumenty nieprzekazane.

Celem projektowanego przepisu art. 26b ust. 1 pkt 1 ustawy o INP (art. 2 pkt 3 projektu ustawy) jest, aby do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej były przekazywane dokumenty wytworzone w toku postępowań wszczętych po 31 lipca 1990 r. i wyłącznie te dotyczące funkcjonariuszy państwa komunistycznego albo osób działających na ich zlecenie oskarżonych o zbrodnie komunistyczne popełnione od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. Funkcjonariusz państwa komunistycznego jest terminem wyjaśnionym w ustawie o IPN, a osoba działająca na zlecenie jest określeniem zawartym w tej ustawie. Katalog określony w omawianym przepisie rzeczywiście wydaje się szeroki, natomiast należy zwrócić uwagę, że pozwoli on Instytutowi Pamięci Narodowej na posiadanie dokumentacji domykającej wątki przestępstw popełnionych w okresie, który już dzisiaj jest obszarem działalności Instytutu Pamięci Narodowej, a których zakończenie z oczywistych przyczyn miało miejsce w III RP.

Zmiana w zakresie art. 3 ustawy

Projektodawca proponuje wyłączyć stosowanie przepisów art. 34a i art. 34b ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.) dotyczących rejestru umów w odniesieniu do umów zawartych przez placówki zagraniczne. Biorąc pod uwagę szczególny charakter zadań placówek zagranicznych, w szczególności zlokalizowanych w państwach autorytarnych i będących przedmiotem intensywnej inwigilacji przez obce służby specjalne, oraz zagrożenia wynikające z możliwości wykorzystania przez służby innych państw, ze szkodą dla realizacji interesów Rzeczypospolitej Polskiej, informacji, które muszą zostać ujawnione w tym rejestrze, w ocenie projektodawcy jest konieczne wprowadzenie projektowanego wyłączenia. Po wprowadzeniu przepisów regulujących rejestr umów Minister Spraw Zagranicznych otrzymał od kierowników placówek, zwłaszcza zlokalizowanych w krajach byłego ZSRR, alarmujące informacje, iż kontrahenci obawiając się o swoje bezpieczeństwo mogą odmawiać zawierania takich umów, co spowoduje paraliż działalności statutowej placówek. Proponowana norma nie wyłącza natomiast stosowania przepisów dotyczących wspomnianego rejestru w stosunku do umów zawieranych przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zagranicznych. Wydaje się, że proponowane rozwiązanie stanowi dopuszczalny kompromis między realizacją zasady transparentności działań organów publicznych a koniecznością uwzględnienia szczególnych zagrożeń w zakresie bezpieczeństwa kontrwywiadowczego wynikających z warunków, w jakich realizują swoje zadania placówki zagraniczne.

Projekt nie wymaga przedłożenia go właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie wdraża prawa Unii Europejskiej.

Brak jest alternatywnych środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Koordinator OSR nie przedstawił stanowiska do oceny skutków regulacji, nie była dokonywana ocena OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.

Realizując obowiązek wynikający z art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162, z późn. zm.), tj. dokonania oceny przewidywanego wpływu projektu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, należy stwierdzić, że projekt nie będzie wywierać wpływu na sektor przedsiębiorczości.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych, określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) projektodawca przewiduje, że projekt wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 5 oraz art. 4, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.;
- 2) art. 3, który wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o zmianie ustawy o służbie zagranicznej oraz niektórych innych ustaw</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Spraw Zagranicznych</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Piotr Wawrzyk – Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Radosław Peterman – Dyrektor Biura Spraw Osobowych MSZ, BSO.Sekretariat@msz.gov.pl, 22 523 92 30, 22 523 92 31.</p>	<p>Data sporządzenia 25.03.2022 r.</p> <p>Źródło: Inicjatywa własna</p> <p>Nr w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD367</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Zapewnienie zwiększonej mobilności dyplomatów zawodowych w stosunku do pozostałych członków służby zagranicznej.

Potrzeba dostosowania katalogu stopni dyplomatycznych nadawanych członkom służby zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej do systemów przyjętych w porządkach prawnych innych krajów demokratycznych, w tym państw członkowskich Unii Europejskiej, w których dyplomaci nie posługują się stopniem dyplomatycznym attaché.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Ze względu na istniejące zagrożenia bezpieczeństwa w naszym regionie jest konieczne ustanowienie norm prawnych pozwalających na weryfikację kadry zawodowych dyplomatów pod kątem potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa państwa polskiego w zakresie odbywania studiów na zagranicznych podmiotach systemu szkolnictwa i nauki spoza naszego kręgu państw sojusznicych.

Uzupełnienie przepisów ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464 i 1003 oraz z 2022 r. poz. 655) o kolejną przesłankę wygaśnięcia stosunku pracy dyplomaty zawodowego. Zmiana ta warunkowana jest treścią przepisu art. 31 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej, który statuuje potwierdzenie przez dyplomatę zawodowego, w momencie nadania mu stopnia dyplomatycznego, gotowości do podjęcia zadań w dowolnej placówce zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej, w dowolnym kraju i dowolnym czasie.

Zmianę w art. 28 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej przez rezygnację z posługiwania się w służbie zagranicznej stopniem dyplomatycznym attaché.

Rozszerzenie kompetencji Instytutu Pamięci Narodowej o kwestie związane z ewidencjonowaniem, gromadzeniem, przechowywaniem, opracowywaniem, zabezpieczaniem, udostępnianiem i publikowaniem akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych do dnia 31 grudnia 1990 r., oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone do dnia 31 grudnia 1990 r., przekazanych do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, oraz wprowadzenie powiązanych z tym dodatkowych zmian.

Wyłączenie stosowania przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.) dotyczących rejestru umów w odniesieniu do umów zawieranych przez placówki zagraniczne.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Pracownicy Ministerstwa Spraw Zagranicznych i placówek zagranicznych	ok. 3500 osób	Dane własne MSZ	Nadanie wszystkim członkom służby zagranicznej oraz dyplomatom delegowanym posługującym się stopniem dyplomatycznym attaché stopnia III sekretarza, w związku z wykreśleniem z katalogu stopni dyplomatycznych stopnia attaché. Dodanie nowej przesłanki wygaśnięcia stosunku pracy.
Instytut Pamięci Narodowej	1	Dane własne	Nadanie uprawnień do ewidencjonowania, gromadzenia, przechowywania, opracowywania, zabezpieczania, udostępniania i publikowania akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych do dnia 31 grudnia 1990 r., oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone do dnia 31 grudnia 1990 r., przekazanych do archiwum Instytutu Pamięci Narodowej.

Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego	1	Dane własne	Nażalenie obowiązku wydania na wniosek Szefa Służby Zagranicznej opinii o braku przeciwwskazań do podjęcia pracy w służbie zagranicznej osoby, która kształciła się w zagranicznym podmiocie systemu szkolnictwa wyższego i nauki, o którym mowa w dodawanym art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej.
-------------------------------------	---	-------------	---

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) oraz § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348) projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny. Mając na uwadze, że przedmiot regulacji obejmuje przede wszystkim kwestie stricte pracownicze oraz ograniczone oddziaływanie na inne podmioty, projektodawca nie dostrzega potrzeby przeprowadzania konsultacji publicznych.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z ..... r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]												
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)	
Dochody ogółem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
budżet państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wydatki ogółem	0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	11
budżet państwa	0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	11
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Saldo ogółem	0	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-11
budżet państwa	0	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1	-11
JST	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pozostałe jednostki (oddzielnie)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródła finansowania	Wejście w życie projektowanej zmiany do ustawy będzie miało wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa. Środki na pokrycie skutków finansowych dla budżetu państwa z tytułu realizacji zadań wynikających z projektowanej ustawy zostaną wygoszparowane w ramach limitu wydatków zaplanowanego dla części 45 – Sprawy zagraniczne bez konieczności jego dodatkowego zwiększania. Wejście w życie projektowanej regulacji nie będzie podstawą do ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa na ten cel.
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Koszt został policzony dla 71 pracowników posiadających obecnie stanowisko attaché, które z dniem wejścia w życie projektowanej ustawy staną się stanowiskami III sekretarza. Pociągnie to za sobą konieczność zwiększenia mnożnika dodatku zagranicznego do poziomu najniższego mnożnika przewidzianego dla stanowiska III sekretarza, tj. 4,20 z obecnych mnożników dla attaché, tj. od 3,70–4,10.

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców, oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ..... r.)	duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	11

	osoby niepełnosprawne, osoby starsze	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Nie dotyczy.						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Nie dotyczy.						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Nie dotyczy.						
	osoby niepełnosprawne, osoby starsze	Nie dotyczy.						
Niemierzalne		Nie dotyczy.						

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń

Wejście w życie niniejszej ustawy nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców. Wejście w życie niniejszej ustawy nie będzie miało wpływu na sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw. Wejście w życie niniejszej ustawy będzie miało wpływ na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, zwiększając jej dochody netto. Projekt nie będzie miał wpływu na sytuację osób starszych i osób niepełnosprawnych.

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne: ...
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy

Komentarz:

W ocenie projektodawcy projekt nie przewiduje znaczącego zwiększenia obciążeń regulacyjnych spoczywających dotychczas na Szwedzkiej Służbie Zagranicznej i Szwedzkiej Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Jednocześnie projekt powiększa zakres zadań Instytutu Pamięi Narodowej o kwestie dotyczące ewidencjonowania, gromadzenia, przechowywania, opracowywania, zabezpieczania, udostępniania i publikowania akt pracowników służby zagranicznej, wytworzonych lub gromadzonych do dnia 31 grudnia 1990 r., oraz dokumentów osobowych, które zostały wytworzone do dnia 31 grudnia 1990 r., przekazanych do archiwum Instytutu Pamięi Narodowej.

9. Wpływ na rynek pracy

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
--	--	---

Omówienie wpływu

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na pozostałe obszary wskazane w pkt 10.

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Wykonanie przepisów nastąpi z dniem wejścia w życie ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Nie planuje się ewaluacji efektów.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)

Brak.